AP 10th Class SA1 Social Studies Question Paper 2026-27 (Essay 1) – Answer Key

18 నవంబర్ 2026 | Exam Code 053 (PS-33) | 33 ప్రశ్నలు, 100 మార్కులు, 3 గంటల 15 నిమిషాలు
మార్కులు లెక్కించుకునే సదుపాయం, సాధన పేపర్ ఆన్‌లైన్‌లో: apboardsolutionsclass10.com/ap-10th-class-sa1-social-studies-question-paper

Section I (12 × 1 = 12 మార్కులు)

1. According to the National Forest Policy of 1952, what percentage of India's geographical area should be covered by forests? / 1952 జాతీయ అటవీ విధానం ప్రకారం భారత భౌగోళిక విస్తీర్ణంలో ఎంత శాతం అడవులు ఉండాలి? [1 మార్కు]

జవాబు

33 శాతం (మూడింట ఒక వంతు).

2. What was the main focus of the book Small Is Beautiful? / స్మాల్ ఈజ్ బ్యూటిఫుల్ పుస్తకం ప్రధానంగా దేనిపై దృష్టి సారించింది? [1 మార్కు]

జవాబు

E.F. షూమాకర్ రాసిన ఈ పుస్తకం (1973) **వనరుల సంరక్షణ, సుస్థిర అభివృద్ధి** పై దృష్టి పెట్టింది. వనరులను అవసరం మేరకే వాడాలనే గాంధీజీ ఆలోచనను ఇది ప్రస్తావించింది.

3. Which one of the following minerals occurs as an alluvial deposit in the sands of valley floors and at the base of hills? / లోయ అడుగుభాగపు ఇసుకలో, కొండల కింది భాగంలో ఒండ్రు నిక్షేపంగా లభించే ఖనిజం ఏది?

A) Coal / బొగ్గు

B) Bauxite / బాక్సైట్

C) Gold / బంగారం (సరైన జవాబు)

D) Zinc / జింక్

బంగారం, వెండి, తగరం, ప్లాటినం వంటి ఖనిజాలు ప్లేసర్ (ఒండ్రు) నిక్షేపాలుగా లోయల ఇసుకలో లభిస్తాయి. ఇవి నీటితో కొట్టుకుపోవు.

4. 'When France sneezes, the rest of Europe catches cold.' Who said these words? / ఈ మాటలు ఎవరు అన్నారు? [1 మార్కు]

జవాబు

ఆస్ట్రియా చాన్సలర్ డ్యూక్ మెటర్నిక్ (Duke Metternich). ఫ్రాన్స్‌లో జరిగే విప్లవాలు యూరప్ అంతటా వ్యాపిస్తాయని ఆయన ఉద్దేశం.

5. Germany : Axis power :: Russia : _____ / జర్మనీ : అక్ష రాజ్యం :: రష్యా : _____ [1 మార్కు]

జవాబు

మిత్ర రాజ్యం (Allied power). రెండో ప్రపంచ యుద్ధంలో రష్యా (సోవియట్ యూనియన్) బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్, అమెరికాలతో మిత్ర రాజ్యాల పక్షాన ఉంది.

6. In which year did the Great Depression begin? / మహా ఆర్థిక మాంద్యం ఏ సంవత్సరంలో ప్రారంభమైంది? [1 మార్కు]

జవాబు

1929 (అమెరికాలో మొదలై ప్రపంచమంతా వ్యాపించింది; 1930ల మధ్య వరకు కొనసాగింది).

7. Expand S.R.C. / S.R.C. ని విస్తరించండి. [1 మార్కు]

జవాబు

States Reorganisation Commission (రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణ సంఘం). దీని సిఫారసులతో 1956 లో భాషా ప్రాతిపదికన రాష్ట్రాలు ఏర్పడ్డాయి.

8. Choose the statement that best reflects India's language policy. / భారతదేశ భాషా విధానాన్ని ఉత్తమంగా ప్రతిబింబించే ప్రకటన ఏది?

A) Accommodating different languages can strengthen national unity. / వివిధ భాషలను సమన్వయపరచడం జాతీయ ఐక్యతను బలోపేతం చేయగలదు. (సరైన జవాబు)

B) Linguistic diversity should be discouraged to avoid differences among people.

C) Different languages should not be given recognition in a democracy.

D) Promoting one language is the best way to maintain national unity.

రాజ్యాంగంలో హిందీతో పాటు 21 భాషలను షెడ్యూల్డ్ భాషలుగా గుర్తించారు. ఏ భాషనూ బలవంతంగా రుద్దకపోవడం వల్ల దేశ ఐక్యత బలపడింది.

9. Who is the present Chief Election Commissioner of India? / ప్రస్తుతం భారతదేశ ప్రధాన ఎన్నికల కమిషనర్ ఎవరు? [1 మార్కు]

జవాబు

జ్ఞానేశ్ కుమార్ (Gyanesh Kumar). ఫిబ్రవరి 2025 లో 26వ ప్రధాన ఎన్నికల కమిషనర్‌గా బాధ్యతలు స్వీకరించారు (18 నవంబర్ 2026 నాటికి ఆయనే ఉన్నారు).

10. What is per capita income? / తలసరి ఆదాయం అంటే ఏమిటి? [1 మార్కు]

జవాబు

దేశ మొత్తం ఆదాయాన్ని దేశ జనాభాతో భాగించగా వచ్చేది **తలసరి ఆదాయం (సగటు ఆదాయం)**. తలసరి ఆదాయం = దేశ మొత్తం ఆదాయం / మొత్తం జనాభా. ప్రపంచ బ్యాంకు దేశాలను వర్గీకరించడానికి దీనినే ప్రమాణంగా వాడుతుంది.

11. Assertion (A): Countries should cooperate through organisations like the WTO to ensure fair trade for all nations. Reason (R): International cooperation helps reduce trade disputes and promotes mutual economic growth.

A) Both A and R are true, and R correctly explains A. (సరైన జవాబు)

B) Both A and R are true, but R does not correctly explain A.

C) A is true, but R is false.

D) A is false, but R is true.

WTO వంటి సంస్థల ద్వారా సహకరిస్తే వాణిజ్య వివాదాలు తగ్గి అందరికీ న్యాయమైన వాణిజ్యం, ఆర్థిక వృద్ధి జరుగుతాయి. కాబట్టి R, A ను సరిగ్గా వివరిస్తుంది.

12. Arrange the following countries from West to East based on their location: Sri Lanka, Brazil, South Africa, China. / పశ్చిమం నుంచి తూర్పుకు అమర్చండి. [1 మార్కు]

జవాబు

బ్రెజిల్, దక్షిణాఫ్రికా, శ్రీలంక, చైనా

(బ్రెజిల్ దక్షిణ అమెరికాలో పశ్చిమ అర్ధగోళంలో; దక్షిణాఫ్రికా ఆఫ్రికాలో; శ్రీలంక భారత్‌కు దక్షిణాన; చైనా ఆసియాలో అన్నింటికంటే తూర్పున.)

Section II (8 × 2 = 16 మార్కులు)

13. Name the cropping seasons in India. / భారతదేశంలోని పంట కాలాల పేర్లు రాయండి. [2 మార్కులు]

జవాబు

పంట కాలం	ఎప్పుడు	ఉదాహరణ పంటలు
ఖరీఫ్ (Kharif)	వర్షాకాలం మొదలవగానే (జూన్ – జూలై) విత్తి, సెప్టెంబర్ – అక్టోబర్‌లో కోస్తారు	వరి, మొక్కజొన్న, జొన్న, పత్తి, వేరుశనగ
రబీ (Rabi)	శీతాకాలంలో (అక్టోబర్ – డిసెంబర్) విత్తి, వేసవిలో (ఏప్రిల్ – జూన్) కోస్తారు	గోధుమ, బార్లీ, శనగ, ఆవాలు
జాయిద్ (Zaid)	రబీ, ఖరీఫ్ మధ్య వేసవిలో చిన్న కాలం	పుచ్చ, కర్బూజ, దోస, కూరగాయలు, పశుగ్రాసం

14. Suggest any two steps to control soil erosion in hilly areas. / కొండ ప్రాంతాల్లో నేల కోతను నియంత్రించడానికి రెండు చర్యలు సూచించండి. [2 మార్కులు]

జవాబు

1) **వాలుకు అడ్డంగా దున్నడం (Contour ploughing):** వాలు రేఖల వెంట దున్నితే నీటి వేగం తగ్గి మట్టి కొట్టుకుపోదు.
2) **మెట్ల వ్యవసాయం (Terrace farming):** కొండ వాలుపై మెట్లు కట్టి సాగు చేస్తే నీటి ప్రవాహం తగ్గుతుంది.
(పట్టీ వ్యవసాయం (strip cropping), చెట్లు నాటి రక్షణ కవచం (shelter belts) కూడా రాయవచ్చు.)

15. Explain the significance of the Silk Routes. / సిల్క్ మార్గాల ప్రాముఖ్యతను వివరించండి. [2 మార్కులు]

జవాబు

1) **వాణిజ్యం:** ఆసియా, యూరప్, ఉత్తర ఆఫ్రికాలను కలిపాయి. చైనా పట్టు, కుండలు, భారత వస్త్రాలు, సుగంధ ద్రవ్యాలు పశ్చిమానికి; బంగారం, వెండి తూర్పుకు వెళ్ళాయి.
2) **సాంస్కృతిక మార్పిడి:** బౌద్ధ బోధకులు, క్రైస్తవ మిషనరీలు, తర్వాత ముస్లిం బోధకులు ఈ మార్గాల ద్వారా ప్రయాణించారు. ఆలోచనలు, మతాలు, సాంకేతికత వ్యాపించాయి.

16. Write a short note on Gutenberg and his printing press. / గుటెన్‌బర్గ్, అతని ముద్రణ యంత్రం గురించి సంక్షిప్తంగా రాయండి. [2 మార్కులు]

జవాబు

జర్మనీకి చెందిన **జోహాన్ గుటెన్‌బర్గ్** వ్యాపారి కుమారుడు. ఆలివ్, ద్రాక్ష గానుగ యంత్రాల అనుభవంతో 1430లలో **మొదటి ముద్రణ యంత్రాన్ని** తయారుచేశాడు. 1448 నాటికి దాన్ని పూర్తి చేశాడు. లోహపు అక్షరాలను (movable type) వాడాడు. ఆయన ముద్రించిన మొదటి పుస్తకం **బైబిల్** (సుమారు 180 ప్రతులు). దీంతో పుస్తకాలు తక్కువ ఖర్చుతో, వేగంగా ఎక్కువ మంది చేతికి వచ్చాయి (ముద్రణ విప్లవం).

17. Give any two examples from the State List. / రాష్ట్ర జాబితా నుంచి ఏవైనా రెండు ఉదాహరణలు ఇవ్వండి. [2 మార్కులు]

జవాబు

పోలీసు, వ్యవసాయం (వాణిజ్యం, నీటిపారుదల, స్థానిక ప్రభుత్వాలు కూడా రాష్ట్ర జాబితాలోనివే).

18. Suggest any two innovative constitutional or social measures to strengthen secularism in India. / భారతదేశంలో లౌకికవాదాన్ని బలోపేతం చేయడానికి రెండు వినూత్న చర్యలు సూచించండి. [2 మార్కులు]

జవాబు

1) పాఠశాలల్లో అన్ని మతాల పండుగలను కలిసి జరుపుకునే **సర్వమత సామరస్య దినాలు**, రాజ్యాంగంలోని మత స్వేచ్ఛ హక్కులపై (ఆర్టికల్ 25 – 28) పాఠాలు, చర్చలు నిర్వహించాలి.
2) మత విద్వేషం రెచ్చగొట్టే సోషల్ మీడియా పోస్టులపై వేగంగా చర్యలు తీసుకునే **ప్రత్యేక పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ**, నకిలీ వార్తలను గుర్తించే అవగాహన కార్యక్రమాలు.
(ఏ మతానికీ రాజ్యం ప్రత్యేక హోదా ఇవ్వకుండా అందరికీ సమాన చట్టాలు అమలు చేయడం, వివిధ మతాల యువతతో సేవా కార్యక్రమాలు కూడా రాయవచ్చు.)

19. Unchecked globalisation might harm local people. Do you agree? Justify the statement. / నియంత్రణ లేని ప్రపంచీకరణ స్థానిక ప్రజలకు హాని కలిగించవచ్చు. మీరు ఏకీభవిస్తారా? [2 మార్కులు]

జవాబు

అవును, ఏకీభవిస్తాను.

1) పెద్ద బహుళజాతి సంస్థల చౌక వస్తువుల పోటీని తట్టుకోలేక చిన్న పరిశ్రమలు, చేనేత వంటి స్థానిక ఉత్పత్తిదారులు మూతపడి ఉపాధి పోతుంది.

2) కంపెనీలు 'సరళీకృత కార్మిక విధానాలు' పేరుతో తాత్కాలిక ఉద్యోగాలు, తక్కువ జీతాలు ఇచ్చి కార్మికుల భద్రతను తగ్గిస్తాయి.

కాబట్టి ప్రపంచీకరణ న్యాయంగా ఉండేలా ప్రభుత్వం చిన్న ఉత్పత్తిదారులను, కార్మికులను కాపాడే నియమాలు పెట్టాలి.

20. Explore the consequences of globalisation with the help of this picture (a man in a suit playing with the globe says 'Globalisation is Fun!'; a child says 'Be careful that's our world you're playing with! Someday you'll have to pay the price!'). / ఈ చిత్రం సహాయంతో ప్రపంచీకరణ పరిణామాలను ఆలోచించి రాయండి. [2 మార్కులు]

జవాబు

చిత్రంలో సూటు వేసుకున్న వ్యక్తి ధనిక దేశాలు, పెద్ద కంపెనీలకు ప్రతీక. వారికి ప్రపంచీకరణ 'సరదా', లాభాలు. పాప తర్వాతి తరానికి, సామాన్య ప్రజలకు ప్రతీక.

1) లాభాల కోసం ప్రపంచ వనరులను విపరీతంగా వాడితే పర్యావరణం దెబ్బతిని, భవిష్యత్ తరాలు మూల్యం చెల్లించాల్సి వస్తుంది.

2) ప్రపంచీకరణ లాభాలు అందరికీ సమానంగా అందవు; ధనికులు మరింత ధనికులవుతారు, బలహీనుల ఉపాధి, జీవనం ప్రమాదంలో పడతాయి. కాబట్టి ప్రపంచీకరణ న్యాయంగా, సుస్థిరంగా ఉండాలి.

Section III (8 × 4 = 32 మార్కులు)

21. Differentiate between Reserved Forests and Protected Forests. / రిజర్వ్ అడవులు, రక్షిత అడవుల మధ్య తేడాలు వివరించండి. [4 మార్కులు]

జవాబు

అంశం	రిజర్వ్ అడవులు (Reserved)	రక్షిత అడవులు (Protected)
స్థాయి	అటవీ, వన్యప్రాణుల సంరక్షణకు అత్యంత విలువైనవిగా గుర్తించినవి	కొంత తక్కువ స్థాయి రక్షణ, మరింత క్షీణించకుండా కాపాడేవి
విస్తీర్ణం	దేశంలోని అడవుల్లో సగానికి పైగా	మొత్తం అడవుల్లో సుమారు మూడో వంతు
ప్రజల ప్రవేశం	కలప కొట్టడం, పశువుల మేత, వేట దాదాపు పూర్తిగా నిషేధం	కొన్ని హక్కులు (మేత, ఎండు కట్టెలు) పరిమితంగా అనుమతిస్తారు
ఉదాహరణ రాష్ట్రాలు	జమ్మూ కాశ్మీర్, ఆంధ్రప్రదేశ్, ఉత్తరాఖండ్, కేరళ, తమిళనాడు, పశ్చిమ బెంగాల్, మహారాష్ట్ర	బిహార్, హర్యానా, పంజాబ్, హిమాచల్ ప్రదేశ్, ఒడిశా, రాజస్థాన్

రెండింటినీ అటవీ శాఖ నిర్వహిస్తుంది; మిగిలినవి అవర్గీకృత అడవులు (unclassed forests).

22. Some people believe solar energy is expensive, while others consider it a sustainable source of energy. Explain your opinion by considering both viewpoints. / రెండు అభిప్రాయాలను పరిగణించి మీ అభిప్రాయం వివరించండి. [4 మార్కులు]

జవాబు

ఖరీదు అనేవారి వాదన: సోలార్ ప్యానెళ్ళు, బ్యాటరీలు, ఇన్వర్టర్ల మొదటి ఖర్చు ఎక్కువ; ఎక్కువ స్థలం కావాలి; రాత్రి, మబ్బు రోజుల్లో ఉత్పత్తి తగ్గుతుంది.
సుస్థిరం అనేవారి వాదన: సూర్యశక్తి ఎప్పటికీ తరగని, ఉచిత, పునరుత్పాదక వనరు; కాలుష్యం, కార్బన్ ఉద్గారాలు లేవు; ఒకసారి పెట్టుబడి పెడితే 20 – 25 ఏళ్లు కరెంటు బిల్లు తగ్గుతుంది; భారతదేశంలో ఏడాది పొడవునా ఎండ ఉంటుంది.
నా అభిప్రాయం: మొదటి ఖర్చు ఎక్కువే అయినా, దీర్ఘకాలంలో సౌరశక్తి చౌకైనది, సుస్థిరమైనది. ప్రభుత్వ సబ్సిడీలు (రూఫ్‌టాప్ సోలార్ పథకాలు), తగ్గుతున్న ప్యానెళ్ళ ధరలతో ఖర్చు సమస్య తగ్గుతోంది. బొగ్గు, పెట్రోలియం తరిగిపోయే వనరులు కాబట్టి భవిష్యత్తుకు సౌరశక్తే మంచి మార్గం.

23. Imagine you are an Italian citizen during the period of Italian unification. Write a diary entry describing the contributions of Giuseppe Mazzini and Garibaldi to the unification of Italy. / ఇటలీ ఏకీకరణ కాలంలో ఇటాలియన్ పౌరుడిగా డైరీ రాయండి. [4 మార్కులు]

జవాబు

18 మార్చి 1861, ట్యూరిన్

ప్రియమైన డైరీ, ఈ రోజు విక్టర్ ఇమ్మాన్యుయేల్ II ఏకీకృత ఇటలీకి రాజుగా ప్రకటించబడ్డారు. ఈ కల నిజమవడానికి కారణమైన ఇద్దరు మహనీయులు గుర్తొస్తున్నారు.

జ్యూసెప్పె మాజినీ: జెనోవాకు చెందిన ఈ విప్లవకారుడు ఇటలీ ఒక్కటే గణతంత్ర దేశం కావాలని కలగన్నాడు. 'యంగ్ ఇటలీ' రహస్య సంఘాన్ని స్థాపించి మా యువతలో జాతీయ భావం నింపాడు. 1831, 1848 తిరుగుబాట్లు విఫలమైనా, ఆయన ఆలోచనలే మాకు ధైర్యం ఇచ్చాయి. మెటర్నిక్ ఆయనను 'మా సామాజిక వ్యవస్థకు అత్యంత ప్రమాదకర శత్రువు' అన్నాడు.

గారిబాల్డి: 1860 లో ఆయన నాయకత్వంలోని 'ఎర్ర చొక్కాల' (Red Shirts) స్వచ్ఛంద సైన్యం దక్షిణ ఇటలీలోకి, రెండు సిసిలీల రాజ్యంలోకి ప్రవేశించి స్పానిష్ బోర్బన్ పాలకులను తరిమికొట్టింది. ఆ ప్రాంతాలను సార్డీనియా-పీడ్‌మాంట్‌తో కలిపాడు. రైతుల మద్దతు పొందాడు.

కావూర్ దౌత్యం, మాజినీ ఆలోచనలు, గారిబాల్డి సాహసం కలిసి మా ఇటలీని ఒక్కటి చేశాయి. ఈ రోజు నేను గర్వించే ఇటాలియన్‌ని.

24. Explain how cooperation and political agreements among different regions and groups contributed to the development of nationalism in Britain. / బ్రిటన్‌లో జాతీయవాద అభివృద్ధికి వివిధ ప్రాంతాలు, సమూహాల మధ్య సహకారం, రాజకీయ ఒప్పందాలు ఎలా తోడ్పడ్డాయి? [4 మార్కులు]

జవాబు

1) 18వ శతాబ్దానికి ముందు బ్రిటిష్ ద్వీపాల్లో ఇంగ్లీష్, వెల్ష్, స్కాట్, ఐరిష్ జాతి సమూహాలు వేర్వేరు సంస్కృతి, రాజకీయ సంప్రదాయాలతో ఉండేవి.

2) **1688:** ఇంగ్లీష్ పార్లమెంట్ రాచరికం నుంచి అధికారాన్ని పొందింది. పార్లమెంట్ ద్వారానే జాతి-రాజ్యం ఏర్పడింది, ఇంగ్లాండ్ కేంద్రంగా నిలిచింది.

3) **1707 యూనియన్ చట్టం (Act of Union):** ఇంగ్లాండ్, స్కాట్లాండ్ కలిసి 'యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్ ఆఫ్ గ్రేట్ బ్రిటన్' ఏర్పడింది. బ్రిటిష్ పార్లమెంట్‌లో ఇంగ్లీష్ సభ్యుల ఆధిపత్యం ఉండేది.

4) **1801:** ఐర్లాండ్‌ను బలవంతంగా యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్‌లో విలీనం చేశారు.

5) కొత్త బ్రిటిష్ జాతీయ చిహ్నాలు: బ్రిటిష్ జెండా (యూనియన్ జాక్), జాతీయ గీతం (God Save Our Noble King), ఇంగ్లీష్ భాషను ప్రోత్సహించారు. పాత జాతుల సంస్కృతి ఈ బ్రిటిష్ గుర్తింపులో కలిసిపోయింది.

ఇలా ఒప్పందాలు, పార్లమెంట్ నిర్ణయాలతో (కొన్నిసార్లు బలవంతంగా) బ్రిటిష్ జాతీయత ఏర్పడింది.

25. What is the main difference between a federal form of government and a unitary one? Explain with an example. / సమాఖ్య, ఏకకేంద్ర ప్రభుత్వాల మధ్య ప్రధాన తేడా ఏమిటి? ఉదాహరణతో వివరించండి. [4 మార్కులు]

జవాబు

అంశం	సమాఖ్య (Federal)	ఏకకేంద్ర (Unitary)
ప్రభుత్వ స్థాయిలు	రెండు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ స్థాయిలు (కేంద్రం, రాష్ట్రాలు)	ఒకే స్థాయి, లేదా కింది స్థాయిలు కేంద్రానికి లోబడి ఉంటాయి
అధికారాలు	రాజ్యాంగమే అధికారాలను విభజిస్తుంది; ప్రతి స్థాయికి స్వతంత్ర అధికార పరిధి	కేంద్రమే అన్ని అధికారాలు కలిగి, కావాలంటే స్థానిక ప్రభుత్వాలకు అప్పగిస్తుంది
ఆదేశాలు	కేంద్రం రాష్ట్రాన్ని ఏదైనా చేయమని ఆదేశించలేదు	కేంద్రం స్థానిక ప్రభుత్వాలకు ఆదేశాలు ఇవ్వగలదు
ఉదాహరణ	భారతదేశం, అమెరికా, బెల్జియం	శ్రీలంక, బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్

ఉదాహరణ: భారతదేశంలో పోలీసు, వ్యవసాయం రాష్ట్ర జాబితాలో ఉన్నాయి; వాటిపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే చట్టాలు చేస్తుంది, కేంద్రం జోక్యం చేసుకోలేదు. శ్రీలంకలో జాతీయ ప్రభుత్వమే అన్ని అధికారాలు కలిగి ఉంది.

26. Mention different aspects of life in which women are discriminated against or disadvantaged in India. / భారతదేశంలో మహిళలు వివక్షకు, వెనుకబాటుకు గురవుతున్న వివిధ అంశాలను పేర్కొనండి. [4 మార్కులు]

జవాబు

1) **విద్య:** మహిళల అక్షరాస్యత పురుషుల కంటే తక్కువ; చాలామంది బాలికలు మధ్యలోనే చదువు మానేస్తారు, ఉన్నత విద్యలో తక్కువ.
2) **ఉద్యోగాలు, ఆదాయం:** ఎక్కువ జీతం ఉండే ఉన్నత ఉద్యోగాల్లో మహిళలు తక్కువ. ఇంటి పనికి వేతనం లేదు. సమాన పనికి సమాన వేతన చట్టం ఉన్నా చాలా రంగాల్లో మహిళలకు తక్కువ జీతం ఇస్తున్నారు.
3) **లింగ నిష్పత్తి:** మగపిల్లల కోసం ఆరాటంతో భ్రూణ హత్యలు జరిగి, చాలా ప్రాంతాల్లో బాల బాలికల నిష్పత్తి తగ్గింది.
4) **భద్రత:** గృహహింస, వేధింపులు, వరకట్న హింస; ఇంటా బయటా భద్రత తక్కువ.
5) **రాజకీయాల్లో:** చట్టసభల్లో మహిళల ప్రాతినిధ్యం తక్కువ (స్థానిక సంస్థల్లో మూడో వంతు సీట్ల రిజర్వేషన్ ఉన్నా).

27. As a future leader, create a plan for development while protecting natural resources for future generations. / భవిష్యత్ నాయకుడిగా, సహజ వనరులను కాపాడుతూ అభివృద్ధి సాధించే ప్రణాళిక రూపొందించండి. [4 మార్కులు]

జవాబు

నా సుస్థిర అభివృద్ధి ప్రణాళిక:
1) **శక్తి:** ప్రతి ఇల్లు, పాఠశాల, ప్రభుత్వ భవనంపై సోలార్ ప్యానెళ్ళు; పవన శక్తి, బయోగ్యాస్ ప్లాంట్లు; బొగ్గు వాడకం క్రమంగా తగ్గింపు.
2) **నీరు:** ప్రతి గ్రామంలో వర్షపు నీటి సంరక్షణ, చెక్ డ్యాంలు, చెరువుల పునరుద్ధరణ; వ్యవసాయంలో బిందు సేద్యం.
3) **అడవులు:** నరికిన ప్రతి చెట్టుకు 10 మొక్కలు నాటడం తప్పనిసరి; సామాజిక అడవుల పెంపకం, గిరిజనుల భాగస్వామ్యంతో అడవుల రక్షణ.
4) **వ్యవసాయం:** సేంద్రియ ఎరువులు, పంట మార్పిడి, నేల పరీక్ష కార్డులు.
5) **చెత్త నిర్వహణ:** తడి, పొడి చెత్త వేరు చేయడం, రీసైక్లింగ్, ప్లాస్టిక్ నిషేధం.
6) **ప్రజా రవాణా, విద్యుత్ వాహనాలు** ప్రోత్సహించి కాలుష్యం తగ్గించడం; పాఠశాలల్లో పర్యావరణ క్లబ్‌లు.
ఇలా ఇప్పటి అవసరాలు తీరుస్తూనే భవిష్యత్ తరాలకు వనరులు మిగిలేలా చూస్తాను.

28. Explain any four characteristics of development. / అభివృద్ధి యొక్క ఏవైనా నాలుగు లక్షణాలను పేర్కొనండి. [4 మార్కులు]

జవాబు

1) **వేర్వేరు వ్యక్తులకు వేర్వేరు అభివృద్ధి లక్ష్యాలు ఉంటాయి:** ఉదా: భూమిలేని కూలీకి ఎక్కువ పని రోజులు, మంచి కూలీ; ధనిక రైతుకు పంటకు మంచి ధర.
2) **ఒకరికి అభివృద్ధి మరొకరికి నష్టం కావచ్చు:** ఉదా: విద్యుత్ కోసం ఆనకట్ట కడితే పరిశ్రమలకు లాభం, కానీ ముంపు ప్రాంత ప్రజలు నిర్వాసితులవుతారు.
3) **ఆదాయం ఒక్కటే కాదు:** ఎక్కువ ఆదాయంతో పాటు సమానత్వం, స్వేచ్ఛ, భద్రత, గౌరవం, ఆరోగ్యం, విద్య వంటి డబ్బు కాని లక్ష్యాలు కూడా ముఖ్యం.
4) **దేశ అభివృద్ధిని పోల్చడానికి సగటు (తలసరి) ఆదాయం, మానవాభివృద్ధి సూచిక (విద్య, ఆరోగ్యం, ఆయుర్దాయం)** వంటి ప్రమాణాలు వాడతారు.
5) అభివృద్ధి **సుస్థిరంగా** ఉండాలి; భవిష్యత్ తరాలకు వనరులు మిగలాలి.

Section IV (5 × 8 = 40 మార్కులు)

29 నుంచి 32 ప్రశ్నల్లో A లేదా B ఒక్కటే రాయాలి. పోల్చుకోవడానికి రెండింటికీ జవాబులు ఇచ్చాం. 33వ ప్రశ్నలో A (భారతదేశ పటం), B (ప్రపంచ పటం) రెండూ రాయాలి; ఒక్కో పటంలో ఇచ్చిన రెండు జాబితాల్లో ఒకటి ఎంచుకోవాలి.

29. A) Explain the main causes of water scarcity and suggest measures to overcome it. (Or) B) What initiatives have been taken by the government to increase agricultural production? Explain. [8 మార్కులు]

జవాబు

A) నీటి కొరతకు కారణాలు:

1) పెరుగుతున్న జనాభాకు ఎక్కువ నీరు, ఆహారం కావాలి.

2) ఎక్కువ పంటల కోసం నీటిపారుదలలో భూగర్భ జలాన్ని విపరీతంగా తోడడం (బోర్లు).

3) పట్టణీకరణ, పారిశ్రామికీకరణతో నీటి వాడకం పెరగడం; పరిశ్రమలకు విద్యుత్ (జల విద్యుత్) కోసం కూడా నీరు.

4) పరిశ్రమల వ్యర్థాలు, పురుగుమందులు, మురుగు నీటితో నీరు కలుషితమై వాడుకకు పనికిరాకపోవడం.

5) వర్షపాతం అసమానంగా ఉండటం, నీటి వృథా.

నివారణ చర్యలు:

1) **వర్షపు నీటి సంరక్షణ:** ఇంటి పైకప్పు నీటిని నిల్వ చేయడం (మేఘాలయ, రాజస్థాన్ సంప్రదాయ పద్ధతులు), ఇంకుడు గుంతలు.

2) చెక్ డ్యాంలు, చెరువుల పునరుద్ధరణ (నీరు-చెట్టు, మిషన్ కాకతీయ వంటివి).

3) బిందు, తుంపర సేద్యంతో వ్యవసాయ నీటి పొదుపు.

4) పరిశ్రమల వ్యర్థ జలాలను శుద్ధి చేసి మళ్ళీ వాడుకోవడం.

5) నదుల కాలుష్య నివారణ, ప్రజలకు నీటి పొదుపుపై అవగాహన.

B) వ్యవసాయ ఉత్పత్తి పెంపుకు ప్రభుత్వ చర్యలు:

1) **హరిత విప్లవం (1960లు):** అధిక దిగుబడి వంగడాలు (HYV), రసాయన ఎరువులు, నీటిపారుదల; గోధుమ, వరి ఉత్పత్తి బాగా పెరిగింది. పాల ఉత్పత్తికి శ్వేత విప్లవం (ఆపరేషన్ ఫ్లడ్).

2) **భూ సంస్కరణలు:** జమీందారీ రద్దు, కమతాల ఏకీకరణ, కౌలుదారులకు రక్షణ.

3) **నీటిపారుదల:** బహుళార్థ సాధక ప్రాజెక్టులు, కాలువలు.

4) **కనీస మద్దతు ధర (MSP)**, పంటల బీమా (ప్రధాన మంత్రి ఫసల్ బీమా యోజన), కిసాన్ క్రెడిట్ కార్డులు, తక్కువ వడ్డీ రుణాలు, గ్రామీణ బ్యాంకులు.

5) రైతులకు సమాచారం కోసం వ్యవసాయ వాతావరణ బులెటిన్లు, రేడియో, టీవీ కార్యక్రమాలు; నేల ఆరోగ్య కార్డులు; PM-KISAN వంటి ఆర్థిక సహాయం.

30. A) Explain how the Salt March demonstrated non-violent methods of addressing conflict with British rule. (Or) B) Explain how print culture promoted the exchange of ideas and contributed to unity among people during the nationalist movement. [8 మార్కులు]

జవాబు

A) ఉప్పు సత్యాగ్రహం (దండి యాత్ర):

1) ఉప్పు అందరూ వాడే ముఖ్య వస్తువు. దానిపై పన్ను, ఉప్పు తయారీపై ప్రభుత్వ గుత్తాధిపత్యం అత్యంత అన్యాయమని గాంధీజీ భావించారు.

2) 31 జనవరి 1930 న గాంధీజీ 11 డిమాండ్లతో వైస్రాయ్ ఇర్విన్‌కు లేఖ రాశారు. ఆమోదించకపోతే శాసనోల్లంఘన ఉద్యమం ప్రారంభిస్తానని హెచ్చరించారు.

3) ఆయుధాలు లేకుండా, 78 మంది నమ్మకమైన అనుచరులతో సబర్మతి ఆశ్రమం నుంచి దండి వరకు సుమారు 240 మైళ్లు 24 రోజులు నడిచారు. దారిలో సత్యాగ్రహం అర్థాన్ని ప్రజలకు వివరించారు.

4) 6 ఏప్రిల్ 1930 న దండి తీరంలో సముద్ర నీటిని మరిగించి ఉప్పు తయారుచేసి శాంతియుతంగా చట్టాన్ని ఉల్లంఘించారు.

5) దేశమంతా ప్రజలు ఉప్పు చట్టాన్ని ఉల్లంఘించారు, విదేశీ వస్త్రాలను బహిష్కరించారు, పన్నులు కట్టడం మానేశారు. ఉద్యమకారులను అరెస్టు చేసినా, లాఠీలతో కొట్టినా వారు ఎదురుదాడి చేయలేదు.

ఇలా హింస లేకుండా, సత్యం, శాంతియుత ప్రతిఘటనతో కూడా శక్తిమంతమైన ప్రభుత్వాన్ని ఎదిరించవచ్చని ఉప్పు సత్యాగ్రహం నిరూపించింది. ప్రపంచమంతా ఈ ఉద్యమాన్ని గమనించింది.

B) ముద్రణ సంస్కృతి, జాతీయోద్యమం:

1) వార్తాపత్రికలు (ది హిందూ, కేసరి, అమృత బజార్ పత్రిక వంటివి), పుస్తకాలు, కరపత్రాలు దేశంలో ఒక ప్రాంత వార్తలను మరో ప్రాంతానికి చేరవేశాయి.

2) బ్రిటిష్ పాలన దోపిడీని, అన్యాయాలను ప్రజలకు తెలియజేసి జాతీయ భావాన్ని పెంచాయి. తిలక్ కేసరి పత్రికలో 'స్వరాజ్యం నా జన్మహక్కు' వంటి ఆలోచనలు ప్రచారమయ్యాయి.

3) భారతీయ భాషల్లో ముద్రణ వల్ల చదువుకున్న మధ్యతరగతి, సామాన్యులు కూడా రాజకీయ చర్చల్లో పాల్గొన్నారు.

4) సంఘ సంస్కర్తలు (రాజా రామ్మోహన్ రాయ్ వంటివారు) సతీసహగమనం, బాల్య వివాహాలు వంటి దురాచారాలపై చర్చలు జరిపారు; కులవివక్ష వ్యతిరేక రచనలు (జ్యోతిబా ఫూలే 'గులాంగిరి') వెలువడ్డాయి.

5) బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం 1878 వెర్నాక్యులర్ ప్రెస్ చట్టంతో పత్రికలను అణచాలని ప్రయత్నించినా, జాతీయ పత్రికలు ధైర్యంగా రాశాయి. ఆ అణచివేత ప్రజలను మరింత ఏకం చేసింది.

ఇలా ముద్రణ వివిధ ప్రాంతాలు, భాషల ప్రజలను ఒకే జాతీయ లక్ష్యం వైపు నడిపించింది.

31. A) (Passage on giving more power to Panchayats) Imagine you are the Sarpanch of a village. Design an innovative action plan for the Panchayat to reduce corruption and improve administrative efficiency. (Or) B) Explore and write how democracy might function if political parties were replaced by independent candidates. [8 మార్కులు]

జవాబు

A) సర్పంచ్‌గా నా కార్యాచరణ ప్రణాళిక:

1) **గ్రామసభ తప్పనిసరి:** ప్రతి మూడు నెలలకు గ్రామసభ నిర్వహించి, ప్రతి పని, ఖర్చు గురించి ప్రజల ముందు చర్చిస్తాను; పనుల ఎంపిక ప్రజలే చేస్తారు.

2) **పారదర్శకత బోర్డు, డిజిటల్ రికార్డులు:** పంచాయతీ కార్యాలయం బయట, వాట్సాప్ గ్రూప్‌లో ప్రతి పథకం నిధులు, ఖర్చులు, లబ్ధిదారుల జాబితా ప్రదర్శిస్తాను.

3) **సామాజిక తనిఖీ (social audit):** ఉపాధి హామీ, రోడ్లు, ఇళ్ల పనులపై ప్రజలే తనిఖీ చేసే కమిటీలు.

4) **ఆన్‌లైన్ చెల్లింపులు:** కూలీలు, లబ్ధిదారులకు నేరుగా బ్యాంకు ఖాతాల్లో డబ్బు; మధ్యవర్తులకు చోటు ఉండదు.

5) **ఫిర్యాదుల పెట్టె, హెల్ప్‌లైన్:** ఫిర్యాదులకు నిర్ణీత గడువులో పరిష్కారం.

6) **సిబ్బంది హాజరు, సేవల గడువు:** ధ్రువపత్రాలు, ఇంటి పన్ను, నీటి కనెక్షన్ల వంటి సేవలకు 'సేవా హక్కు' సమయ పట్టిక; మహిళలు, యువత కమిటీల భాగస్వామ్యం.

ఇలా ప్రజల భాగస్వామ్యంతో అవినీతి తగ్గి, పాలన వేగంగా, సమర్థంగా జరుగుతుంది.

B) పార్టీల బదులు స్వతంత్ర అభ్యర్థులు ఉంటే:

సాధ్యమైన లాభాలు: అభ్యర్థులు పార్టీ నాయకులకు కాకుండా నేరుగా తమ నియోజకవర్గ ప్రజలకు జవాబుదారీగా ఉంటారు; స్థానిక సమస్యలపై దృష్టి; పార్టీ ఫిరాయింపులు, వంశపారంపర్య నాయకత్వం ఉండవు.

సమస్యలు:

1) ప్రతి సభ్యుడు తన ప్రాంతం గురించే ఆలోచిస్తాడు; దేశమంతటికీ సంబంధించిన విధానాలు రూపొందించడం కష్టం.

2) మెజారిటీ కూడగట్టడం కష్టం; ప్రతి నిర్ణయానికీ వందల మందితో బేరసారాలు; ప్రభుత్వాలు తరచూ కూలిపోయి అస్థిరత ఏర్పడుతుంది.

3) ఓటర్లకు స్పష్టమైన విధానాలు, కార్యక్రమాలు తెలియవు; ఎవరిని బాధ్యులను చేయాలో తెలియదు.

4) ప్రతిపక్షం బలహీనమై ప్రభుత్వాన్ని ప్రశ్నించేవారు తగ్గుతారు; డబ్బు, పలుకుబడి ఉన్నవారే గెలిచే అవకాశం పెరుగుతుంది.

ముగింపు: రాజకీయ పార్టీలు ప్రజాస్వామ్యానికి అవసరం. అవి ప్రజల అభిప్రాయాలను ఒకచోట చేర్చి, విధానాలు రూపొందించి, ప్రభుత్వాన్ని నడుపుతాయి. పార్టీలను రద్దు చేయడం కాకుండా, వాటిలో అంతర్గత ప్రజాస్వామ్యం, పారదర్శకత పెంచే సంస్కరణలు అవసరం.

32. A) Analyse the graph (GDP by Primary, Secondary and Tertiary Sectors, Rs in crores, 1973-74 and 2013-14) and explain how the contribution of different sectors to India's GDP has changed over time. (Or) B) A farmer borrowed money from a bank at a low rate of interest for agriculture. Another farmer borrowed money from a moneylender at a high rate of interest. After harvest, the first farmer repaid the loan easily, but the second farmer faced difficulties. Analyse the above situation and explain the role of formal and informal sources of credit. [8 మార్కులు]

జవాబు

A) గ్రాఫ్ విశ్లేషణ:

1) 1973-74 లో మొత్తం GDP చాలా తక్కువ (సుమారు 6 లక్షల కోట్ల రూపాయల లోపు). 2013-14 నాటికి అది సుమారు 55 లక్షల కోట్లకు పెరిగింది. మూడు రంగాల ఉత్పత్తీ పెరిగింది.

2) **తృతీయ (సేవా) రంగం** అత్యధికంగా పెరిగింది. 2013-14 లో GDP లో సగానికి పైగా వాటా దానిదే; అది అతి పెద్ద రంగంగా మారింది.

3) **ద్వితీయ (పారిశ్రామిక) రంగం** కూడా పెరిగి, ప్రాథమిక రంగాన్ని దాటింది.

4) **ప్రాథమిక (వ్యవసాయ) రంగం** ఉత్పత్తి పెరిగినా, మొత్తం GDP లో దాని వాటా బాగా తగ్గింది. (40 ఏళ్లలో మూడు రంగాల వాటాలు మారాయి.)

తృతీయ రంగం పెరగడానికి కారణాలు: ఆసుపత్రులు, విద్య, పోస్టు, పోలీసు, బ్యాంకులు వంటి ప్రాథమిక సేవలు ప్రభుత్వం అందించాలి; వ్యవసాయం, పరిశ్రమల అభివృద్ధితో రవాణా, నిల్వ, వ్యాపార సేవల అవసరం పెరిగింది; ఆదాయం పెరిగినకొద్దీ హోటళ్లు, పర్యాటకం, ప్రైవేట్ విద్య, వైద్యం వంటి సేవలకు డిమాండ్; సమాచార సాంకేతిక (IT) సేవల వేగవంతమైన వృద్ధి.

గమనిక: GDP లో తృతీయ రంగం వాటా పెరిగినా, ఇప్పటికీ ఎక్కువ మంది ఉపాధి కోసం ప్రాథమిక రంగంపైనే ఆధారపడి ఉన్నారు (ప్రచ్ఛన్న నిరుద్యోగం).

B) నియత, అనియత రుణ వనరులు:

మొదటి రైతు (నియత / formal): బ్యాంకులు, సహకార సంఘాలు RBI పర్యవేక్షణలో ఉంటాయి; తక్కువ వడ్డీ, నిర్ణీత నియమాలు, సులభ వాయిదాలు. అందుకే పంట తర్వాత సులభంగా చెల్లించగలిగాడు, అతని ఆదాయంలో ఎక్కువ భాగం మిగిలింది.

రెండో రైతు (అనియత / informal): వడ్డీ వ్యాపారులు, భూస్వాములు, బంధువుల రుణాలపై ఏ పర్యవేక్షణా ఉండదు; చాలా ఎక్కువ వడ్డీ (నెలకు 3 – 5 శాతం వరకు), కఠిన షరతులు. ఆదాయంలో ఎక్కువ భాగం వడ్డీకే పోతుంది. పంట పోతే అప్పు పెరిగి రుణ ఉచ్చులో (debt trap) చిక్కుకుంటాడు; కొన్నిసార్లు భూమిని కూడా కోల్పోతాడు.

ముగింపు: చౌక, అందుబాటు నియత రుణాలు రైతుల ఆదాయాన్ని, దేశాభివృద్ధిని పెంచుతాయి. కాబట్టి బ్యాంకులు, సహకార సంఘాలు, స్వయం సహాయక బృందాల (SHG) ద్వారా పేదలకు, గ్రామీణ ప్రజలకు నియత రుణాలు మరింతగా అందేలా చూడాలి.

33. A) Locate the following in the given outline map of India: 1) Uttarakhand 2) River Ganga 3) Meghalaya 4) Kudremukh (Or) 5) Kerala 6) Chota Nagpur Plateau 7) Delhi 8) Tamil Nadu. B) Locate the following in the given outline map of World: 1) China 2) Israel 3) France 4) Egypt (Or) 5) Bangladesh 6) Ukraine 7) England 8) Nigeria. [8 మార్కులు]

జవాబు

A) భారతదేశ పటం (ఏదో ఒక జాబితా, 4 × 1 = 4 మార్కులు) – గుర్తించడానికి ఆనవాళ్లు:

ప్రదేశం	పటంలో ఎక్కడ
1) ఉత్తరాఖండ్	ఉత్తరాన, హిమాచల్ ప్రదేశ్‌కు తూర్పున, నేపాల్‌కు పశ్చిమాన; పైన చైనా (టిబెట్), కింద ఉత్తర ప్రదేశ్
2) గంగా నది	ఉత్తరాఖండ్‌లోని గంగోత్రి నుంచి మొదలై ఉత్తర ప్రదేశ్, బిహార్, పశ్చిమ బెంగాల్ మీదుగా తూర్పుకు ప్రవహించి బంగాళాఖాతంలో కలుస్తుంది
3) మేఘాలయ	ఈశాన్యంలో, అస్సాంకు దక్షిణాన, బంగ్లాదేశ్‌కు ఉత్తరాన ఉన్న చిన్న రాష్ట్రం
4) కుద్రేముఖ్	కర్ణాటకలో పశ్చిమ కనుమల్లో, తీరానికి దగ్గరగా (మంగళూరుకు తూర్పు-ఈశాన్యంగా); ఇనుప ఖనిజానికి ప్రసిద్ధి
5) కేరళ	దక్షిణ కొన దగ్గర పశ్చిమ తీరం (అరేబియా సముద్రం) వెంట సన్నని పొడవైన రాష్ట్రం
6) ఛోటా నాగ్‌పూర్ పీఠభూమి	తూర్పు భారతంలో, ప్రధానంగా జార్ఖండ్ (ఒడిశా, ఛత్తీస్‌గఢ్, పశ్చిమ బెంగాల్ భాగాలు); ఖనిజాల నిలయం
7) ఢిల్లీ	ఉత్తరాన, హర్యానా, ఉత్తర ప్రదేశ్ మధ్య యమునా నది ఒడ్డున; దేశ రాజధాని (చుక్క/నక్షత్రం గుర్తు బదులు చిన్న వృత్తం గీయండి)
8) తమిళనాడు	దక్షిణ కొనలో తూర్పు తీరం (బంగాళాఖాతం) వెంట; ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు దక్షిణాన

B) ప్రపంచ పటం (ఏదో ఒక జాబితా, 4 × 1 = 4 మార్కులు):

దేశం	పటంలో ఎక్కడ
1) చైనా	ఆసియా తూర్పున, భారత్‌కు ఈశాన్యంగా, పసిఫిక్ మహాసముద్రం వైపు పెద్ద దేశం
2) ఇజ్రాయెల్	పశ్చిమ ఆసియాలో మధ్యధరా సముద్ర తూర్పు తీరాన, ఈజిప్ట్‌కు ఈశాన్యంగా చిన్న దేశం
3) ఫ్రాన్స్	పశ్చిమ యూరప్‌లో, స్పెయిన్‌కు ఉత్తరాన, ఇంగ్లాండ్‌కు దక్షిణాన (ఇంగ్లీష్ ఛానల్ అవతల)
4) ఈజిప్ట్	ఆఫ్రికా ఈశాన్య మూలలో, మధ్యధరా సముద్రానికి దక్షిణాన, ఎర్ర సముద్రానికి పశ్చిమాన; నైలు నది ప్రవహిస్తుంది
5) బంగ్లాదేశ్	భారత్‌కు తూర్పున, మూడు వైపులా భారత్ చుట్టుముట్టి, దక్షిణాన బంగాళాఖాతం
6) ఉక్రెయిన్	తూర్పు యూరప్‌లో, రష్యాకు పశ్చిమాన, నల్ల సముద్రానికి ఉత్తరాన
7) ఇంగ్లాండ్	గ్రేట్ బ్రిటన్ ద్వీపం దక్షిణ భాగం, ఫ్రాన్స్‌కు ఉత్తరాన, అట్లాంటిక్ మహాసముద్రంలో
8) నైజీరియా	పశ్చిమ ఆఫ్రికాలో, గినియా సింధుశాఖ (అట్లాంటిక్) తీరాన

పటంలో ప్రదేశాన్ని గుర్తించి, పేరు స్పష్టంగా రాయాలి. రాష్ట్రాలు, దేశాలకు నీడ (shade) వేయండి; నదిని గీతతో; పీఠభూమి, ఖనిజ ప్రాంతాలకు చిన్న గుర్తు పెట్టండి.

మిగతా సబ్జెక్టుల SA1 Key Papers (6 నుంచి 10 తరగతులు): apboardsolutionsclass10.com/ap-sa1-2026-27

జవాబులు వచ్చిన వెంటనే తెలియాలంటే మా WhatsApp Channel: whatsapp.com/channel/0029Vb2CRT02UPBPiy0qlo27

ఈ జవాబులు apboardsolutionsclass10.com తయారు చేసినవి. అసలు మార్కులు మీ ఉపాధ్యాయుల మూల్యాంకనం ప్రకారమే.